

ENHANCING THE MEDICAL ETHICS OF MILITARY DOCTORS ACCORDING TO HO CHI MINH'S THOUGHT

Le Ngọc Que

Political Academy - Ministry of National Defense

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	04/02/2026	The article clarifies the core content of Ho Chi Minh's ideology regarding medical ethics and the significance of applying this ideology to improve the medical ethics of the military medical team today. The research is conducted based on the methodology of Marxism-Leninism and Ho Chi Minh's thought, utilizing social sciences and humanities research methods, with a focus on logical-historical analysis combined with synthesis and document study. The results show that Ho Chi Minh's ideology on medical ethics emphasizes love for patients, the unity of "virtue" and "talent," and highlights the spirit of solidarity and responsibility of doctors - soldiers on the front against diseases. Based on this, the article proposes several solutions to enhance the medical ethics of the military medical team in the new situation. The study affirms that creatively applying Ho Chi Minh's ideology on medical ethics is of great significance in building a "both patriotic and professional" military medical team, contributing to improving the quality of healthcare for soldiers and the people.
Revised:	18/5/2026	
Published:	18/5/2026	
KEYWORDS		
Ho Chi Minh		
Medical ethics		
Physician		
Military medicine		
Professional ethics		

NÂNG CAO Y ĐỨC CHO ĐỘI NGŨ BÁC SĨ QUÂN Y THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Lê Ngọc Quê

Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	04/02/2026	Bài viết làm rõ nội dung cốt lõi của Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức và ý nghĩa vận dụng tư tưởng đó trong nâng cao y đức cho đội ngũ bác sĩ quân y hiện nay. Nghiên cứu được thực hiện trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh, sử dụng các phương pháp nghiên cứu khoa học xã hội và nhân văn, trọng tâm là phương pháp logic - lịch sử kết hợp với phân tích, tổng hợp và nghiên cứu tài liệu. Kết quả cho thấy, Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức nhấn mạnh yêu thương người bệnh, thống nhất giữa “đức” và “tài”, đề cao tinh thần đoàn kết và trách nhiệm của người thầy thuốc - chiến sĩ trên mặt trận chống giặc bệnh. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao y đức cho đội ngũ bác sĩ quân y trong tình hình mới. Nghiên cứu khẳng định, vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức có ý nghĩa quan trọng xây dựng đội ngũ bác sĩ quân y “vừa hồng, vừa chuyên”, góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc sức khỏe bộ đội và nhân dân.
Ngày hoàn thiện:	18/5/2026	
Ngày đăng:	18/5/2026	
TỪ KHÓA		
Hồ Chí Minh		
Y đức		
Bác sĩ		
Quân y		
Đạo đức nghề nghiệp		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.14729>

Email: ngocque196@gmail.com

<http://jst.tnu.edu.vn>

171

Email: jst@tnu.edu.vn

1. Đặt vấn đề

Y đức là nền tảng đạo đức của hoạt động khám, chữa bệnh, quyết định chất lượng chuyên môn, uy tín nghề nghiệp và niềm tin của xã hội đối với người thầy thuốc. Đối với đội ngũ bác sĩ quân y, y đức không chỉ là chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp mà còn gắn chặt với phẩm chất chính trị, kỷ luật và trách nhiệm của người quân nhân cách mạng, người chiến sĩ trên mặt trận bảo vệ, chăm sóc sức khỏe bộ đội và nhân dân. Trong bối cảnh hiện nay, trước tác động của mặt trái cơ chế thị trường, sự phát triển nhanh của khoa học - công nghệ y học hiện đại và yêu cầu ngày càng cao của nhiệm vụ quân y trong thời bình và sẵn sàng chiến đấu, vấn đề giữ gìn và nâng cao y đức cho đội ngũ bác sĩ quân y đang đặt ra những yêu cầu mới, mang tính cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn.

Thời gian qua, đã có nhiều công trình nghiên cứu về y đức được tiếp cận dưới nhiều góc độ khác nhau và đạt được những kết quả quan trọng. Các công trình nghiên cứu này đã làm rõ nhiều phương diện lý luận và thực tiễn quan trọng. Nguyễn Vinh Quang [1] nhấn mạnh các yêu cầu về y đức của người thầy thuốc trong giai đoạn hiện nay, coi y đức là chuẩn mực nền tảng bảo đảm chất lượng và uy tín nghề nghiệp. Phạm Bá Điền [2] phân tích có hệ thống quá trình hình thành y đức của học viên quân y và đề xuất các giải pháp giáo dục, rèn luyện đạo đức nghề nghiệp trong môi trường đào tạo chuyên biệt. Nguyễn Thanh Tịnh [3] khẳng định y đức là yếu tố quyết định chất lượng chăm sóc sức khỏe bộ đội và hiệu quả thực hiện nhiệm vụ chính trị của bác sĩ quân y ở đơn vị cơ sở. Lê Thị Tâm Hiếu [4] nhấn mạnh vai trò của lòng nhân ái trong y đức người thầy thuốc theo Tư tưởng Hồ Chí Minh. Lê Thu Hà [5] làm rõ các yếu tố cấu thành phẩm chất, năng lực đặc thù của cán bộ quân y, kết hợp chặt chẽ giữa trình độ chuyên môn, đạo đức nghề nghiệp và bản lĩnh chính trị. Nguyễn Vinh Quang [6] phân tích Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lương tâm và trách nhiệm, coi đây là nền tảng hình thành y đức của người thầy thuốc Việt Nam. Lê Thị Tâm Hiếu [7] làm rõ luận điểm “người thầy thuốc giỏi đồng thời phải là người mẹ hiền” trong tư tưởng y đức Hồ Chí Minh, khẳng định giá trị nhân văn sâu sắc của đạo đức nghề y. Nghiêm Đức Thuận [8] nhấn mạnh yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo bác sĩ quân y gắn với đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy và rèn luyện bản lĩnh chính trị, đạo đức nghề nghiệp. Vũ Hoài Nam [9] tập trung phân tích việc bồi dưỡng y đức người thầy thuốc quân đội theo Tư tưởng Hồ Chí Minh, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ quân y trong tình hình mới.

Tuy nhiên, các công trình trên chủ yếu tiếp cận từ góc độ y đức, đạo đức nghề nghiệp hoặc xây dựng đội ngũ bác sĩ quân y nói chung; chưa có nhiều nghiên cứu đi sâu phân tích một cách hệ thống việc vận dụng Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức vào nâng cao y đức của đội ngũ bác sĩ quân y trong điều kiện mới, nhất là gắn với yêu cầu xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại.

Xuất phát từ khoảng trống đó, bài viết tập trung làm rõ những nội dung cốt lõi của Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức, phân tích ý nghĩa và yêu cầu vận dụng tư tưởng này trong nâng cao y đức cho đội ngũ bác sĩ quân y hiện nay, qua đó góp phần xây dựng đội ngũ bác sĩ quân y có bản lĩnh chính trị vững vàng, giỏi chuyên môn, trong sáng về đạo đức nghề nghiệp, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết được thực hiện trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh. Tác giả sử dụng tổng hợp các phương pháp nghiên cứu khoa học xã hội và nhân văn, trong đó trọng tâm là phương pháp logic - lịch sử nhằm làm rõ quá trình hình thành, phát triển và giá trị bền vững của Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức trong điều kiện hiện nay.

Bên cạnh đó, các phương pháp phân tích - tổng hợp, phân loại, hệ thống hóa và khái quát hóa được vận dụng để nghiên cứu, đánh giá các tài liệu có liên quan, bao gồm: Các tác phẩm, bài nói, thư từ, huấn thị, chỉ thị, bài báo, bài thơ của Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập trực tiếp hoặc gián tiếp đến y đức; các công trình nghiên cứu về Tư tưởng Hồ Chí Minh, đặc biệt là tư tưởng về đạo đức cách mạng và y đức; cùng với các công trình khoa học nghiên cứu về y đức như luận án, luận văn, bài báo khoa học, kỷ yếu hội thảo và sách chuyên khảo.

Các tài liệu được phân tích, đối chiếu, nhận xét, tóm tắt và trích dẫn có chọn lọc, qua đó làm cơ sở khoa học phục vụ trực tiếp cho việc làm rõ nội dung nghiên cứu và đề xuất các giải pháp nâng cao y đức cho đội ngũ bác sĩ quân y theo Tư tưởng Hồ Chí Minh.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Những nội dung cơ bản của Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đặc biệt quan tâm đến việc “xây dựng một nền y học của ta”, một nền y học vững mạnh, toàn diện, phát triển trên nguyên tắc “*khoa học, dân tộc, đại chúng*” [10, tr. 344]. Trong đó, vấn đề y đức được Người đặt ở vị trí then chốt, vừa là nền tảng tinh thần, vừa là kim chỉ nam cho mọi hoạt động của người thầy thuốc. Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức bao quát nhiều phương diện, song có thể khái quát ở những nội dung cơ bản sau:

Một là, trong mối quan hệ với người bệnh, người thầy thuốc phải dành tình cảm, thái độ chăm sóc như với anh chị em ruột thịt, thậm chí cao hơn nữa là như “*người mẹ hiền*”. Hồ Chí Minh nhấn mạnh, thầy thuốc cách mạng phải yêu thương người bệnh đến mức tình cảm trở thành bản năng, tự nhiên như tình mẫu tử, để từ đó có thể “*lấy lòng nhân loại và tình thân ái mà cảm động cảm hóa họ*” [11, tr.487]. Đây là tư tưởng y đức đặc sắc, được Người kế thừa tinh hoa nhân đạo của y học truyền thống, đồng thời nâng lên thành chuẩn mực đạo đức của người thầy thuốc trong thời đại mới.

Tình yêu thương ấy phải bắt nguồn từ trái tim chân thành, nhân hậu, biết thấu hiểu, đồng cảm sâu sắc với nỗi đau thể xác và tinh thần của người bệnh; để “*coi họ đau đớn cũng như mình đau đớn*” [10, tr.343]. Người thầy thuốc giàu y đức sẽ luôn đặt lợi ích, sự an toàn và sức khỏe của bệnh nhân lên trên hết, từ đó hình thành phong cách ứng xử nhân văn, chuẩn mực và bền vững với thời gian.

Hai là, trong mối quan hệ với nghề nghiệp, người thầy thuốc phải luôn nêu cao tinh thần say mê học tập, nghiên cứu, không ngừng rèn luyện để hoàn thiện cả tài năng và phẩm chất. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định: “*Có tài phải có đức. Có tài mà không có đức... chẳng những không làm được gì ích lợi cho xã hội, mà còn có hại cho xã hội nữa. Nếu có đức mà không có tài cũng không lợi gì cho loài người*” [12, tr.399]. Y đức là điều kiện cần, nhưng để hoàn thành trọn vẹn sứ mệnh cao cả của nghề y - chữa bệnh cứu người - người thầy thuốc còn phải giỏi y thuật, sâu y lý, biết biến cái thiện thành hành động thiết thực.

Người thầy thuốc giàu y đức sẽ coi việc phát triển và sử dụng tài năng của mình không nhằm mưu cầu lợi ích cá nhân, mà để phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân, thực hiện tốt nhiệm vụ Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó. Chính lý tưởng ấy tạo động lực để họ bền bỉ vượt qua thiếu thốn, khó khăn, khắc phục cả sự trì trệ trong bản thân, không ngừng nâng cao trình độ.

Hồ Chí Minh từng căn dặn: “*Ông cha ta ngày trước có nhiều kinh nghiệm quý báu về cách chữa bệnh bằng thuốc ta, thuốc Bắc. Để mở rộng phạm vi y học, các cô, các chú cũng nên chú trọng nghiên cứu và phối hợp thuốc ‘Đông’ và thuốc ‘Tây’*” [10, tr.344]. Theo Người, cả Đông y và Tây y đều có thể mạnh riêng; nhiệm vụ của thầy thuốc là lưu giữ, phát triển tinh hoa y học cổ truyền, đồng thời tiếp thu tri thức y học hiện đại. Quá trình học tập, nghiên cứu phải gắn chặt lý luận với thực tiễn, như lời Người căn dặn: “*Về chuyên môn: Cần luôn luôn học tập nghiên cứu để luôn luôn tiến bộ, nhưng phải chú trọng cái gì thiết thực và thích hợp với hoàn cảnh kháng chiến của ta hiện nay*” [13, tr.154]. Từ định hướng đó, nhiều thầy thuốc đã dày công tìm tòi những phương pháp chữa hay, thuốc tốt mà rẻ, đáp ứng yêu cầu chăm sóc và bảo vệ sức khỏe bộ đội, Nhân dân trong mọi điều kiện.

Ba là, trong mối quan hệ với đồng nghiệp, người thầy thuốc phải luôn giữ thái độ thật thà, đoàn kết. Nghề y mang tính tập thể rất cao; xét đến cùng, mọi thành công trong y học - từ nghiên cứu, sản xuất thuốc đến khám, chữa bệnh và chăm sóc người bệnh - đều là kết quả của sự phối hợp nhịp nhàng giữa các thành viên trong ngành. Vì vậy, mỗi thầy thuốc phải tự giác xây dựng tinh thần đoàn kết gắn bó.

Hồ Chí Minh căn dặn: “*Đoàn kết giữa cán bộ cũ và cán bộ mới. Đoàn kết giữa tất cả những người trong ngành Y tế, từ các Bộ trưởng, Thứ trưởng, bác sĩ, dược sĩ cho đến các anh chị em giúp việc*” [10, tr.343]. Tư tưởng ấy nhấn mạnh rằng sự đoàn kết không phân biệt chức vụ, vị trí

hay thâm niên; bởi “*công việc và địa vị tuy có khác nhau, nhưng người nào cũng là một bộ phận cần thiết trong ngành Y tế, trong việc phục vụ nhân dân*” [10, tr.343]. Mỗi người đều góp phần vào sự tiến bộ chung “*về chính trị, tư tưởng, về chuyên môn kỹ thuật*” [14, tr.361], qua đó làm cho ngành Y tế Việt Nam ngày càng vững mạnh.

Trong “Thư gửi Hội nghị cán bộ Y tế”, Người khẳng định: “*Bác góp vài ý kiến sau đây để giúp các cô, các chú thảo luận: - Trước hết là phải thật thà đoàn kết*” [10, tr.343]. Sự đoàn kết này chỉ thực sự bền chặt khi mỗi thầy thuốc sống và làm việc một cách trung thực, không giả tạo, không che giấu khuyết điểm hay lấy lòng cấp trên; không tham lam lợi ích của người khác; biết đối xử chân thành, thẳng thắn, tin tưởng nhau trên nền tảng tình đồng chí, đồng đội, tình hữu ái giai cấp. Chỉ khi đó, sức mạnh tập thể mới được phát huy, giúp vượt qua mọi khó khăn, thử thách và đạt nhiều thành tích trong sự nghiệp bảo vệ, chăm sóc sức khỏe Nhân dân và bộ đội.

Bốn là, với bản thân mình, người thầy thuốc phải luôn ý thức rằng mình là một người chiến sĩ trên mặt trận chống giặc bệnh, mang trong tim tình thân yêu nước, yêu dân, yêu nghề. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định, những người thầy thuốc cách mạng chính là “*những chiến sĩ đánh giặc ốm, để bảo vệ sự kháng kiên của giống nòi*” [15, tr.34]. Họ không chỉ có trái tim nhân ái dành cho người bệnh, mà còn phải hội tụ những phẩm chất của người cán bộ trong chế độ mới: “*Yêu nước, yêu dân, yêu nghề, đoàn kết nội bộ...*” [16, tr.154].

Người thầy thuốc trong chế độ mới không thể thờ ơ trước thời cuộc hay đứng ngoài chính trị, mà phải dấn thân, tham gia vào thực tiễn cách mạng. Hồ Chí Minh chỉ rõ: “*Muốn thay đổi xã hội thì... Chúng ta cần phải hiểu rõ nó, đấu tranh với nó, sửa đổi nó*” [15, tr.289]. Do đó, người thầy thuốc thời đại mới phải biết gắn kết giữa lý tưởng đạo đức với lý tưởng chính trị, “*Cần trau dồi tư tưởng và đạo đức của người cán bộ trong chế độ dân chủ*” [13, tr.154].

Chỉ khi thống nhất được hai lý tưởng ấy, người thầy thuốc mới nuôi dưỡng được tình yêu nước, yêu dân, từ đó yên tâm công tác, cống hiến hết mình cho sự nghiệp chăm sóc sức khỏe Nhân dân và bộ đội. Đồng thời, họ cần kiên trì rèn luyện các phẩm chất của người cán bộ cách mạng trong chế độ dân chủ - cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư - để xứng đáng là “*chiến sĩ*” trên mặt trận y tế, vừa giỏi chuyên môn, vừa vững vàng bản lĩnh, sẵn sàng hoàn thành mọi nhiệm vụ mà Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó.

3.2. Một số giải pháp nâng cao ý đức cho đội ngũ bác sĩ quân y hiện nay theo Tư tưởng Hồ Chí Minh

Bác sĩ quân y là biểu tượng cao đẹp của sự giao thoa giữa “*Trí tuệ người thầy thuốc*” và “*Bản lĩnh người chiến sĩ*”. Họ là những sĩ quan chỉ huy - chuyên môn ưu tú trong quân ngũ, mang trên mình sứ mệnh kép không thể tách rời, vừa là người thầy thuốc vừa là người chiến sĩ cách mạng kiên trung. Trong khói lửa chiến tranh, họ sẵn sàng chiến đấu và vượt qua mưa bom, bão đạn, dấn thân vào những nơi hiểm nguy nhất để cứu chữa thương, bệnh binh, bảo đảm sức chiến đấu cho bộ đội, góp phần làm nên những chiến thắng oanh liệt của dân tộc và Quân đội nhân dân Việt Nam. Trong thời bình, họ tiếp tục đối mặt với những thách thức mới: Tác động tiêu cực của cơ chế thị trường, điều kiện vật chất còn hạn chế, môi trường làm việc tiềm ẩn nhiều rủi ro, áp lực cao... nhưng vẫn vững vàng thực hiện nhiệm vụ chăm sóc, bảo vệ sức khỏe bộ đội và nhân dân.

Để hoàn thành xuất sắc trọng trách vẻ vang ấy, đội ngũ bác sĩ quân y không chỉ cần giỏi chuyên môn, tinh thông y thuật mà trước hết phải có ý đức trong sáng - nền tảng hình thành nhân cách của người thầy thuốc cách mạng. Ý đức chính là cái gốc để mỗi bác sĩ quân y luôn giữ được bản lĩnh, vượt qua cám dỗ vật chất, ứng xử nhân văn, tận tâm với người bệnh. Tuy nhiên, bên cạnh những tấm gương sáng, ở một số cơ quan, đơn vị quân y vẫn còn tình trạng vi phạm ý đức, đi ngược lại những chuẩn mực mà Tư tưởng Hồ Chí Minh đã chỉ dẫn. Dù không phổ biến, những biểu hiện này đã ít nhiều ảnh hưởng đến chất lượng khám, chữa bệnh, đến hình ảnh “*Bộ đội Cụ Hồ*” trong lòng bộ đội và nhân dân.

Vì vậy, để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong giai đoạn mới, đội ngũ bác sĩ quân y cần thực sự “*sáng về ý đức, sâu về y lý, giỏi về y thuật*”, kiên định rèn luyện theo Tư tưởng Hồ Chí Minh về ý đức. Trên cơ sở đó, cần tập trung thực hiện đồng bộ một số giải pháp trọng tâm, bảo đảm vừa

củng cố nền tảng đạo đức nghề nghiệp, vừa nâng cao trình độ chuyên môn, đáp ứng trọn vẹn sứ mệnh vẻ vang của người chiến sĩ áo trắng trong quân đội, đó là:

Một là, tăng cường giáo dục Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức gắn với nhiệm vụ quân y.

Trước hết xuất phát từ yêu cầu nền tảng của nghề y nói chung và đặc thù của quân y nói riêng. Hồ Chí Minh luôn coi *“thầy thuốc phải như mẹ hiền”* [10, tr.13], *“có tài phải có đức”* [17, tr.345] là chuẩn mực bất biến của đạo đức nghề nghiệp. Trong điều kiện hiện nay, khi nhiệm vụ bảo đảm y tế của Quân đội nhân dân Việt Nam diễn ra trong môi trường nhiều biến động - từ ứng phó dịch bệnh, cứu hộ cứu nạn, tới thực hiện nghĩa vụ quốc tế - thì việc giáo dục và thấm nhuần tư tưởng ấy không chỉ mang ý nghĩa đạo đức mà còn là yêu cầu chính trị, nghề nghiệp, góp phần xây dựng đội ngũ bác sĩ quân y *“vừa hồng, vừa chuyên”*.

Để đạt được điều đó, công tác giáo dục cần đi vào chiều sâu, không dừng ở khẩu hiệu hay hình thức. Lý luận về y đức Hồ Chí Minh phải được lồng ghép vào các chương trình huấn luyện, bồi dưỡng, tập huấn chuyên môn và sinh hoạt chi bộ; gắn với những câu chuyện cụ thể về tấm gương thầy thuốc quân y trong chiến tranh và thời bình, từ những ca cấp cứu trên chiến trường ác liệt cho tới các nhiệm vụ quốc tế tại phái bộ Liên Hợp quốc, Nam Sudan. Chính những minh chứng sinh động ấy sẽ khơi dậy niềm tự hào, tinh thần trách nhiệm và sự đồng cảm nghề nghiệp trong mỗi bác sĩ quân y.

Bên cạnh đó, cần xây dựng hệ thống chuẩn mực y đức cụ thể ở từng đơn vị, bám sát lời dạy của Bác và đặc điểm nhiệm vụ quân y từng cấp. Các tiêu chí này không chỉ là thước đo thi đua mà còn là kim chỉ nam định hướng hành động. Việc thường xuyên tổ chức sinh hoạt chuyên đề, hội thảo khoa học, mời các chuyên gia Hồ Chí Minh học và y tế quân sự trao đổi sẽ giúp đội ngũ củng cố bản lĩnh chính trị, nâng cao nhận thức và biến y đức thành động lực nội tại cho tự học tập, tự rèn luyện.

Khi Tư tưởng Hồ Chí Minh về y đức thực sự thấm sâu, mỗi bác sĩ quân y sẽ coi việc chăm sóc sức khỏe cho bộ đội và nhân dân không chỉ là trách nhiệm nghề nghiệp, mà còn là sứ mệnh danh dự. Chính điều đó sẽ tạo ra sức mạnh tinh thần để vượt qua khó khăn, giữ vững uy tín của ngành và niềm tin của nhân dân đối với *“Bộ đội Cụ Hồ”* trong thời kỳ mới.

Hai là, xây dựng môi trường văn hóa quân y lành mạnh, chính quy, hiện đại, đề cao giá trị nhân văn và đạo đức nghề nghiệp, tạo điều kiện để mọi thành viên phát huy hết khả năng.

Môi trường văn hóa quân y không chỉ là không gian làm việc vật chất mà còn là tổng hòa các giá trị, chuẩn mực, mối quan hệ và bầu không khí tinh thần chi phối hành vi của cán bộ, nhân viên. Hồ Chí Minh từng khẳng định *“văn hóa soi đường cho quốc dân đi”* [18, tr.15], với quân y, môi trường văn hóa lành mạnh chính là *“bệ đỡ”* để y đức được nuôi dưỡng và lan tỏa. Trong thực tiễn, môi trường ấy phải hội tụ đủ ba yếu tố: Chính quy - thể hiện ở tác phong, kỷ luật, quy chế; hiện đại - ở cơ sở vật chất, trang thiết bị, phương pháp làm việc; và nhân văn - ở các mối quan hệ đồng nghiệp, thái độ với người bệnh, sự tôn trọng và tin tưởng lẫn nhau.

Xây dựng môi trường như vậy trước hết đòi hỏi sự lãnh đạo chặt chẽ của cấp ủy, chỉ huy, bảo đảm mọi quy định về điều lệnh, điều lệ, tác phong công tác được thực hiện nghiêm túc. Song song, cần quan tâm cải thiện cơ sở vật chất, điều kiện làm việc, nhất là ở các tuyến cơ sở và khu vực khó khăn, để cán bộ quân y yên tâm công tác. Yếu tố nhân văn phải được thể hiện trong từng hành vi ứng xử: Tôn trọng đồng nghiệp, lắng nghe ý kiến cấp dưới, đối xử công bằng, khách quan, không để xảy ra mâu thuẫn nội bộ.

Bản thân mỗi bác sĩ quân y cần chủ động góp phần tạo dựng môi trường này bằng việc giữ gìn phẩm chất, lối sống trong sạch; thực hiện tốt quy tắc ứng xử ngành y; coi sự hài lòng của người bệnh là thước đo uy tín đơn vị. Khi môi trường văn hóa quân y được xây dựng vững chắc, nó không chỉ thúc đẩy tinh thần đoàn kết, trách nhiệm và sáng tạo của từng cá nhân, mà còn nâng cao chất lượng bảo đảm y tế, củng cố hình ảnh *“Bộ đội Cụ Hồ”* - người thầy thuốc quân y mẫu mực trong thời kỳ mới.

Ba là, đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước, các hoạt động tình nguyện, nhân đạo, qua đó tăng cường sự gắn bó, hiểu biết và tin tưởng lẫn nhau giữa các đồng chí, đồng nghiệp.

Thi đua yêu nước, theo Tư tưởng Hồ Chí Minh, không phải là khẩu hiệu hình thức, mà *“thi đua là yêu nước, yêu nước thì phải thi đua. Và những người thi đua là những người yêu nước nhất”* [16, tr.407]. Với đội ngũ bác sĩ quân y, các phong trào thi đua chính là môi trường rèn luyện toàn diện, vừa nâng cao trình độ chuyên môn, vừa bồi đắp ý thức và tinh thần đồng đội. Khi mỗi cán bộ, nhân viên cùng chung mục tiêu phấn đấu, cùng chia sẻ trách nhiệm, niềm tự hào và vinh dự nghề nghiệp, sự đoàn kết và niềm tin lẫn nhau sẽ được củng cố một cách tự nhiên.

Trong thực tiễn, cần gắn phong trào thi đua với nhiệm vụ trung tâm và những yêu cầu cụ thể của từng đơn vị. Các hoạt động tình nguyện, nhân đạo như khám chữa bệnh miễn phí cho vùng sâu, vùng xa; hỗ trợ y tế cho nhân dân vùng thiên tai; tham gia phòng chống dịch bệnh; hoặc tham gia lực lượng gìn giữ hòa bình Liên Hợp Quốc.... Không chỉ thể hiện tinh thần *“luong y như từ mẫu”* mà còn tạo nên môi trường làm việc, cống hiến giàu tính nhân văn. Đây cũng là cơ hội để mỗi bác sĩ quân y thấu hiểu nhau hơn, chia sẻ kinh nghiệm, hỗ trợ nhau cả về chuyên môn lẫn tinh thần.

Quan trọng hơn, phong trào thi đua và các hoạt động nhân đạo cần được tổ chức thường xuyên, có đánh giá, khen thưởng kịp thời, biểu dương những tập thể, cá nhân tiêu biểu. Sự ghi nhận xứng đáng sẽ trở thành động lực mạnh mẽ, thúc đẩy mỗi bác sĩ quân y tiếp tục nỗ lực, vượt qua khó khăn, đóng góp cho sự phát triển chung của ngành, đồng thời củng cố hình ảnh người chiến sĩ quân y mẫu mực, xứng đáng với niềm tin yêu của Đảng, Quân đội và nhân dân.

Bốn là, nâng cao chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, đặc biệt chú trọng rèn luyện bản lĩnh chính trị, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng ứng phó với tình huống khẩn cấp.

Đào tạo và bồi dưỡng không chỉ nhằm nâng cao trình độ chuyên môn, mà còn là quá trình rèn luyện toàn diện về phẩm chất chính trị, đạo đức nghề nghiệp, tác phong công tác và tinh thần trách nhiệm. Theo Tư tưởng Hồ Chí Minh, người bác sĩ quân y phải giỏi chuyên môn, vững chính trị, trong sáng về đạo đức, do đó công tác đào tạo phải đảm bảo sự kết hợp chặt chẽ giữa “đức” và “tài”.

Trong điều kiện hiện nay, môi trường quân y đòi hỏi đội ngũ bác sĩ không chỉ thành thạo kỹ thuật y học tiên tiến mà còn phải làm chủ kỹ năng làm việc nhóm, phối hợp hiệu quả trong các cấp phẫu thuật, cấp cứu chiến trường hoặc trong các nhiệm vụ khẩn cấp như cứu hộ, cứu nạn, phòng chống dịch bệnh. Cùng với đó, bản lĩnh chính trị vững vàng giúp đội ngũ bác sĩ quân y kiên định lập trường, ứng phó bình tĩnh trước áp lực và các tình huống phức tạp, nhất là khi thực hiện nhiệm vụ ở vùng sâu, vùng xa, hải đảo hoặc trong môi trường quốc tế.

Việc đào tạo cần đổi mới theo hướng thực tiễn, tăng cường huấn luyện mô phỏng, diễn tập tình huống khẩn cấp, lồng ghép nội dung giáo dục chính trị - tư tưởng, kỹ năng lãnh đạo, quản lý và giao tiếp y khoa. Song song, cần mở rộng hợp tác với các học viện, bệnh viện lớn trong và ngoài Quân đội để học hỏi, cập nhật kiến thức, kỹ năng tiên tiến. Chỉ khi đội ngũ bác sĩ quân y được rèn luyện toàn diện, họ mới thực sự đáp ứng yêu cầu *sẵn sàng có mặt ở bất cứ đâu Tổ quốc cần* với tâm thế chủ động và năng lực vượt trội.

Năm là, tăng cường hợp tác quốc tế để học hỏi kinh nghiệm, nâng cao trình độ chuyên môn, đồng thời khẳng định vị thế của quân y Việt Nam trên trường quốc tế

Hợp tác quốc tế về y tế quân sự không chỉ mở ra cơ hội tiếp cận công nghệ, kỹ thuật mới, mà còn là kênh quan trọng để quảng bá hình ảnh, khẳng định năng lực và uy tín của quân y Việt Nam. Theo tinh thần Hồ Chí Minh, *phải học cái hay, cái tốt của người*, việc chủ động hợp tác, trao đổi kinh nghiệm với quân y các nước vừa giúp nâng cao trình độ chuyên môn, vừa mở rộng tầm nhìn chiến lược.

Trong những năm qua, quân y Việt Nam đã tham gia nhiều chương trình đào tạo, hội thảo, diễn tập y tế chung với các quốc gia ASEAN, Nga, Nhật Bản, Cuba, Hoa Kỳ..., cũng như triển khai các bệnh viện dã chiến tại Phái bộ Nam Sudan và tham gia các hoạt động cứu hộ, cứu nạn tại Thổ Nhĩ Kỳ, Myanmar. Những hoạt động này không chỉ giúp đội ngũ bác sĩ quân y được cọ xát trong môi trường quốc tế, mà còn góp phần khẳng định bản lĩnh, trình độ và phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trên diễn đàn toàn cầu.

Để hợp tác quốc tế đạt hiệu quả, cần xây dựng chiến lược hợp tác dài hạn, lựa chọn đối tác phù hợp với nhu cầu và thế mạnh của quân y Việt Nam; tăng cường cử cán bộ đi đào tạo, tập

huấn, nghiên cứu khoa học ở nước ngoài; đồng thời mời chuyên gia quốc tế tới huấn luyện, chuyển giao công nghệ. Việc kết hợp hài hòa giữa tiếp thu tri thức mới và gìn giữ bản sắc, y đức truyền thống sẽ giúp quân y Việt Nam vừa hiện đại, vừa mang đậm tính nhân văn, đáp ứng yêu cầu bảo vệ, chăm sóc sức khỏe bộ đội và nhân dân trong bối cảnh hội nhập sâu rộng.

4. Kết luận

Việc nâng cao y đức cho đội ngũ bác sĩ quân y theo Tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ là yêu cầu nghề nghiệp mà còn là nhiệm vụ chính trị quan trọng, gắn liền với sự nghiệp xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng và những thách thức mới về quốc phòng - an ninh, đội ngũ bác sĩ quân y càng cần phát huy phẩm chất “vừa hồng, vừa chuyên”, vừa có trình độ chuyên môn vững vàng, vừa giữ gìn đạo đức nghề nghiệp trong sáng, xứng đáng với danh hiệu “Lương y như từ mẫu”.

Các giải pháp đã đề xuất không chỉ nhằm củng cố bản lĩnh chính trị, nâng cao trình độ chuyên môn, kỹ năng thực hành và khả năng hợp tác quốc tế, mà còn hướng tới xây dựng một môi trường văn hóa quân y nhân văn, đoàn kết, kỷ luật. Khi những giải pháp này được triển khai đồng bộ, sáng tạo và gắn liền với thực tiễn công tác, đội ngũ bác sĩ quân y sẽ trở thành lực lượng nòng cốt, góp phần bảo vệ, chăm sóc sức khỏe bộ đội và nhân dân, đồng thời nâng cao uy tín, vị thế của quân y Việt Nam trong khu vực và trên trường quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] V. Q. Nguyen, “The requirements of medical ethics for doctors in the current period,” *Vietnam Teachers' Journal*, no. 118, pp. 7-9, February 2017.
- [2] B. D. Pham, “Building the medical ethics of students at the Vietnam Military Medical Academy,” PhD thesis, Military Political Academy, Hanoi, 2017.
- [3] T. T. Nguyen, *Enhancing the Medical Ethics of Military Doctors at the Grassroots Level in the Current Army*. People's Army Publishing House, Hanoi, 2017.
- [4] T. T. H. Le, “Promoting the Compassion of Doctors According to Ho Chi Minh's Ideology,” *Labor and Trade Union Magazine*, no. 641, pp. 30-31, June 2018.
- [5] T. H. Le, “Research on solutions to improve the quality and capacity of the military medical staff in caring for the health of soldiers and the people in the new era,” A national-level project, Hanoi, 2018.
- [6] V. Q. Nguyen, “Ho Chi Minh's thoughts on moral education and responsibility in the medical ethics of Vietnamese doctors,” *Journal of Education*, Special Issue, no. 2, pp. 6-9, May 2019.
- [7] T. T. H. Le, “The thesis that 'A good doctor must also be a kind mother' in Ho Chi Minh's medical ethics,” *Journal of Philosophy*, vol. 7, no. 350, pp. 84-91, 2020.
- [8] D. T. Nghiem, “Improving the quality of military medical training to meet the requirements and tasks of building the Vietnam People's Army in the new situation,” *Social Sciences and Humanities Scientific Conference*, Innovation in teaching methods for social sciences and humanities subjects training platoon-level officers at the Military Medical Academy, Hanoi, 2024, pp. 10-19.
- [9] H. N. Vu, “Cultivating the Medical Ethics of Military Doctors According to Ho Chi Minh's Thought,” *Journal of Military Political Theory Education*, vol. 4, no. 206, pp. 28-31, April 2024.
- [10] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 9. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [11] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 5. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [12] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 11. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [13] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 8. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [14] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 15. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [15] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 6. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [16] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 7. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [17] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 10. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [18] *Ho Chi Minh Complete Works*, vol. 1. Truth National Political Publishing House, Hanoi, 2011.